

Controleprotocol 2023 gemeente Dordrecht

Inleiding

Voorliggend controleprotocol heeft als doel richtlijnen te bieden die helpend zijn bij de uitvoering van de accountantscontrole. Voor boekjaar 2023 heeft BDO Audit & Assurance B.V. de opdracht van de gemeenteraad gekregen om de accountantscontrole zoals bedoeld in artikel 213 van de Gemeentewet voor de gemeente Dordrecht uit te voeren.

Accountantscontrole

De accountant stelt de getrouwheid van de jaarrekening vast, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording als een onderdeel van de jaarrekening. In het onderdeel rechtmatigheidsverantwoording zoals verderop beschreven geven wij hierop een nadere toelichting.

In de controleverklaring wordt met ingang van boekjaar 2023 geen afzonderlijk oordeel meer gegeven over het aspect van de rechtmatigheid. Burgemeester en wethouders leggen verantwoording af op rechtmatigheid en nemen de rechtmatigheidsverantwoording op in de jaarrekening 2023. De accountant toetst vervolgens of de jaarrekening getrouw is en toetst daarbij dus ook of de rechtmatigheidsverantwoording een getrouwe weergave geeft.

Zoals in artikel 213 van de gemeentewet is omschreven is de controle van de jaarrekening gericht op het geven van een oordeel over:

- Het getrouwe beeld van de in de jaarrekening gepresenteerde baten en lasten en de grootte en samenstelling van het vermogen;
- De getrouwheid van de door het college afgegeven rechtmatigheidsverantwoording;
- De inrichting van het financieel beheer en de financiële organisatie gericht op de vraag of deze een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken;
- Het in overeenstemming zijn van de door het college opgestelde jaarrekening met de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels bedoeld in artikel 186 Gemeentewet (Besluit Begroting en Verantwoording);
- De verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening;
- De bijlage bij de jaarrekening met verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen, bedoeld in artikel 58a van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (SiSa).

Goedkeuringstolerantie en rapporteringstolerantie

Voor de goedkeuringstoleranties wordt aangesloten bij het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO). Het BADO bepaalt dat de goedkeuringstolerantie ten aanzien van fouten in de jaarrekening 1% van de omvangbasis bedraagt. Ten aanzien van onzekerheden in de controle bedraagt de goedkeuringstolerantie 3% van de omvangbasis. De consequenties van overschrijding van toleranties is in onderstaand schema terug te zien:

Goedkeuringstolerantie	Soorten controleverklaring van de accountant			
	Goedkeurend	Bepanking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% omvangbasis)	≤ 1%	> 1% < 3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% omvangbasis)	≤ 3%	> 3% < 10%	≥ 10%	-

Fouten (of het totaal van de fouten) die groter zijn dan 1% en/of onzekerheden die groter zijn dan 3% zijn noemt men in vaktermen 'van materieel belang'. Fouten (of het totaal van de fouten) die groter zijn dan 3% en/of onzekerheden die groter zijn dan 10% noemt men 'van wezenlijk belang'.

Als omvangbasis voor het berekenen van de goedkeuringstolerantie worden de lasten inclusief de mutatie van de reserves gehanteerd. Dit is conform de aanbeveling van de commissie BBV. Voor 2023 bedraagt de omvangbasis volgens de primaire begroting € 684.293.000.

De rapporteringstolerantie is de tolerantie die uitgangspunt is voor het verslag van bevindingen. De gemeenteraad bepaalt de tolerantiegrens voor het college en deze wordt jaarlijks vastgesteld op 0,05%. Door dit percentage te vermenigvuldigen met de omvangbasis, komt de rapporteringstolerantie voor 2023 uit op € 342.000. Dit betekent dat de accountant alleen over de door hem geconstateerde afwijkingen rapporteert als deze groter zijn dan € 342.000.

Single information, Single audit (SiSa)

Voor de specifieke uitkeringen is in de Gemeente- en provinciewet bepaald, dat de controleverklaring van de accountant aangeeft dat de baten en lasten (alsmede de balansmutaties) met betrekking tot specifieke uitkeringen rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit betekent dat naast het getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening als geheel, nog een oordeel van de accountant wordt gevraagd bij de rechtmatigheid van de specifieke uitkeringen in de SiSa-bijlage. Deze bepaling is door de wetgever opgenomen met de bedoeling om te expliciteren dat er in de controle van de specifieke uitkering niets zal veranderen, waaronder het opnemen van de tabel met bevindingen over de specifieke uitkeringen in het verslag van de controlerend accountant.

De rapporteringstolerantie voor de SiSa-bijlage is conform de jaarlijkse nota verwachtingen accountantscontrole (ministerie BZK) als volgt:

Rapporteringstolerantie specifieke uitkeringen (SiSa)	
Omvang specifieke uitkering	Rapporteringstolerantie
≤ € 125.000	€ 12.500
> € 125.000 en ≤ € 1.000.000	10% van de specifieke uitkering
> € 1.000.000	€ 125.000

Rechtmatigheidsverantwoording

Sinds 1 januari 2023 is de Wet versterking decentrale rekenkamers van kracht. Voor gemeenten betekent dit dat vanaf het boekjaar 2023 een rechtmatigheidsverantwoording moet worden afgegeven. Hiermee wordt door het college van burgemeester en wethouders verantwoording afgelegd over de naleving van regels die relevant zijn voor de financiële situatie van de gemeente. Concreet wordt onder rechtmatigheid begrepen de definitie volgens het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) dat "de in de rekening verantwoorde lasten, baten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen", dat wil zeggen "in overeenstemming zijn met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder de gemeentelijke verordeningen".

Begrip rechtmatigheid

In het kader van de rechtmatigheidscontrole worden negen rechtmatigheidscriteria onderkend:

1. Calculatiecriterium
2. Valueringscriterium
3. Adresseringscriterium
4. Volledigheidscriterium
5. Aanvaardbaarheidscriterium
6. Leveringscriterium
7. Begrotingscriterium
8. Voorwaarden criterium
9. Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

De criteria genoemd bij de nummers 1 tot en met 6 worden afgedekt door het getrouw beeld van de accountantsverklaring. De criteria genoemd bij de nummers 7 tot en met 9 worden afgedekt door de rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeester en wethouders. Zoals eerder in het controleprotocol toegelicht toetst de accountant ook de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording.

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium houdt in dat financiële beheers handelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting

en hiermee samenhangende programma's. Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium wordt getoetst of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd. Begrotingswijzigingen moeten volgens de gemeentewet tijdens het jaar zelf nog aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Als een wijziging niet meer in het jaar zelf is voorgelegd zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig.

Het college betreft alle afwijkingen ten opzichte van de begroting (exploitatie en investeringen) bij de fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording, omdat het uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting onrechtmatig is. Het kan hier ook gaan om begrotingsonrechtmatigheden waarbij het college binnen het door de raad uitgezette beleid is gebleven. Het is aan de raad om te bepalen in hoeverre afwijkingen acceptabel zijn. Dit is vastgelegd in artikel 14 van de financiële verordening.

Artikel 14 Begrotingscriterium

1. De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het niveau waarop de begroting door de raad is geautoriseerd, zoals is opgenomen in artikel 4.
2. Bij investeringsprojecten wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal gevoteerde kredietbedrag. Een overschrijding van het jaarbudget, passend binnen het totaal bedrag van het krediet, wordt daarmee als rechtmatig beschouwd.
3. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Afwijkingen worden als rechtmatig beschouwd in de volgende situaties:
  - a. er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren;
  - b. er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling;
  - c. er is sprake van verplichte bijdragen aan verbonden partijen;
  - d. de overschrijding past binnen het staand beleid en is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage aan de raad.
4. Begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaand beleid van de raad, worden wel opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording (voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden), maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Voorwaardencriterium

Besteding en inning van gelden door een gemeente zijn aan bepaalde voorwaarden verbonden. Het college toetst de naleving van deze voorwaarden. Deze voorwaarden liggen vast in wetten en regels van hogere overheden en de (eigen) gemeentelijke regelgeving. De gestelde voorwaarden hebben in het algemeen betrekking op:

- De omschrijving van de doelgroep respectievelijk het project;
- De heffing- en/of declaratiegrondslag;
- Normbedragen;
- De bevoegdheden;
- Het voeren van een administratie;
- Het verkrijgen en bewaren van bewijsstukken;
- Aan te houden termijnen besluitvorming, betaling, declaratie e.d.

De precieze invulling verschilt per wet respectievelijk regeling respectievelijk verordening. Voor alle geldstromen dient ondubbelzinnig vast te staan welke voorwaarden van toepassing zijn. De door hogere overheden gestelde voorwaarden liggen vaak volledig vast. Dit geldt echter niet voor de voorwaarden in de gemeentelijke regelgeving. Ten aanzien van de gemeentelijke verordeningen worden uitsluitend financiële consequenties verbonden aan die bepalingen die recht, hoogte en duur van financiële beheershandelingen betreffen.

Bepalingen met termijnen, waarin een relatie met derden wordt gelegd, worden niet als 'fatale termijnen' gezien, omdat getracht wordt de maatschappelijke effecten, zoals bedoeld in de programmabegroting, te bereiken. Dit houdt in dat er ook geen financiële consequenties aan worden verbonden. Om deze reden wordt alleen getoetst op recht, hoogte en duur.

- **Recht:** heeft bijvoorbeeld iemand die een betaling van de gemeente ontvangt hier recht op, op grond van de regelgeving die aan deze betaling ten grondslag ligt?

- **Hoogte:** is bijvoorbeeld het door de gemeente betaalde bedrag wel juist berekend? Zijn de juiste formules, tarieven en andere aspecten die de hoogte van het te betalen bedrag bepalen wel juist toegepast?
- **Duur:** is wel voldaan aan de in regelgeving opgenomen termijnen van betaling, verstrekking, toekenning en werkingsperiode?

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium)

Onder misbruik wordt verstaan het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen. Misbruik is onrechtmatig.

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan het verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan.

Om misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden te voorkomen zijn beheersmaatregelen nodig. In tegenstelling tot andere getrouwheids- en rechtmatigheidsaspecten gaat het bij het M&O criterium in het bijzonder om vast te stellen dat in de organisatie effectieve maatregelen zijn getroffen om misbruikte voorkomen, dan wel op te sporen, en dat de wet- en regelgeving duidelijk is, aangepast is aan actuele omstandigheden en te handhaven is. In het jaarverslag en/of de toelichting op de jaarrekening verantwoordt het college zich over de opzet, de uitvoering en de resultaten van het M&O-beleid.

Normenkader

Voor een goede uitvoering van de rechtmatigheidscontrole is belangrijk dat de geldende regelgeving duidelijk vastligt. Het gemeentelijk normenkader geeft een overzicht van de wet- en regelgeving die wordt meegenomen in de controle op de rechtmatigheid door het college. Als primair verantwoordelijke voor de naleving van de wet- en regelgeving en verantwoordelijke voor de rechtmatigheidsverantwoording, moet het college permanent zicht hebben op het van toepassing zijnde relevante normenkader. Het is daarom de taak van het college om het normenkader jaarlijks de actualiseren en te laten vaststellen door de raad. Doel van het vaststellen is dat de raad zich bewust is van welke wet- en regelgeving wordt meegenomen in de rechtmatigheidscontrole, en dat de raad daarmee de mogelijkheid krijgt om het normenkader aan te vullen.

Het normenkader 2023 is geactualiseerd en opgenomen als bijlage.

Normenkader 2023 gemeente Dordrecht

Het bijgevoegde normenkader ten behoeve van de accountantscontrole 2023 bestaat uit Europese en landelijke wetgeving en uit regelgeving die door de raad is vastgesteld (lokale verordeningen en gemeenschappelijke regelingen). Regels die niet door de raad maar alleen door het college zijn vastgesteld, worden niet meegewogen in het rechtmatigheidsoordeel en behoren dus niet tot het normenkader. Verder zijn voor de rechtmatigheidscontrole alleen die artikelen van belang die bepalingen over financiële beheershandelingen bevatten. In de zogenaamde Kadernota Rechtmatigheid geeft de commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) haar visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de accountantsverklaring van decentrale overheden. De nota is bedoeld voor accountants en decentrale overheden en behandelt de belangrijkste vraagstukken uit de praktijk. De Kadernota heeft het karakter van een zwaarwegend advies. Dit veronderstelt dat de nota wordt opgevolgd door de relevante partijen. De meest actuele versie van de Kadernota is in september 2023 gepubliceerd op www.commissiebbv.nl.

College

Van een gemeente wordt verwacht dat aan de accountant die de opdracht krijgt de jaarrekening te controleren, een volledig overzicht van de relevante wet- en regelgeving wordt gegeven, het zogenaamde normenkader. Het college is primair verantwoordelijk voor de naleving van wet- en regelgeving door de gemeente en moet dus permanent zicht hebben in de van toepassing zijnde relevante wet- en regelgeving. Het is daarom de taak van het college om het normenkader op te stellen en jaarlijks te actualiseren.

Raad

Jaarlijks stuurt het college het geactualiseerde normenkader naar de raad. Het doel hiervan is dat de raad zich bewust is welke verordeningen en andere wet- en regelgeving zullen worden meegenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Accountant

Het kan zijn dat het normenkader naar de mening van de accountant niet volledig is. De accountant zal dan om aanvulling vragen. Hij kan in dit kader bijvoorbeeld verwijzen naar ervaringen met overzichten van regelgeving bij andere gemeenten. De gemeente zal vervolgens de ontbrekende informatie alsnog moeten opnemen of moeten aangeven waarom bepaalde regelgeving niet in het overzicht is opgenomen. De accountant kan gemeenten alleen vanuit zijn ervaring attent maken op onregelmatigheden. Indien een gemeente een verordening heeft, die niet verplicht of niet veelvoorkomend is en die wordt vergeten, dan is dit de accountant niet te verwijten, omdat hij dat ook niet kan signaleren. Indien de accountant van mening is dat het normenkader niet voldoet, er bijvoorbeeld aantoonbaar verordeningen zijn weggelaten, dan wordt dit opgevat als een subjectieve verhindering en zal de accountant de opdracht teruggeven.

Aanpassingen t.o.v. Normenkader 2022

Bij de actualisatie van het normenkader wordt gekeken welke wetten zijn aangepast of vervangen door nieuwe wetgeving. Daarnaast heeft dit jaar een extra toets plaatsgevonden op financiële beheershandelingen. Wanneer geen relatie is met deze beheershandeling is de betreffende wet- en regelgeving geen onderdeel van het Normenkader 2023. Verder is het overzicht gemeenschappelijke regelingen uit het normenkader gehaald. Dit is onderdeel van de begroting. Aanpassingen ten opzichte van het Normenkader 2022 zijn zichtbaar opgenomen.

Normenkader 2023

Normenkader Dordrecht 2023, nationale wet- en regelgeving	
1	Aanbestedingswet 2012
2	Europese aanbestedingsrichtlijnen (2014/23/EU, 2014/24/EU en 2014/25/EU)
3	Aanbestedingsreglement Werken 2016 (ARW 2016)
4	CAO gemeenten
5	Gids Proportionaliteit
6	Gemeentewet (Gemw)
7	Europese staatssteunregels
8	Wet financiering decentrale overheden (Fido)
9	Invoeringswet Wet ruimtelijke ordening (IWro)
10	Jeugdwet
11	Mededingingswet, met daarin de Wet Markt en Overheid (Wet M&O)
12	Participatiewet (incl. Tozo)
13	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)
14	Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)
15	Wet kaderregeling vut overheids personeel
16	Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo)
17	Uitvoeringsregeling wet maatschappelijke ondersteuning
18	Wet normering topinkomens (WNT)
19	Wet op de bedrijveninvesteringszones (Wet BIZ).
20	Wet op de expertisecentra (WEC)
21	Wet op de kansspelen (WKS)
22	Wet op de lijkbezorging
23	Wet op de loonbelasting 1964 (Wet LB)
24	Wet op de omzetbelasting 1968 (Wet OB)
25	Wet op het BTW-compensatiefonds
26	Wet op het primair onderwijs (WPO)
27	Wet op de vennootschapsbelasting 1969
28	Wet op het voortgezet onderwijs (WVO)
29	Wet rechten burgerlijke stand
30	Wet ruimtelijke ordening (Wro)
31	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)
32	Wet waardering onroerende zaken (Wet Woz)
33	Woningwet
34	Zorgverzekeringswet (Zvw)
	AMvB's:
35	Aanbestedingsbesluit, waarin o.a. de Gids Proportionaliteit wordt genoemd
36	Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado)
37	Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer (BABW)
38	Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden
39	Besluit Ruimtelijke ordening
40	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)

	Normenkader Dordrecht 2023, Gemeenschappelijke Regelingen
--	--

1	Afvalverwerking Dordrecht HVC Afvalcentrale (Gevudo)
2	Dienst Gezondheid en Jeugd
3	Sociaal (GRS)
4	Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
5	Sociale Werkvoorziening Drechtsteden (Drechtwerk)
6	Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
7	Wegschap Tunnel Dordtse Kil

Normenkader Dordrecht 2023, lokale verordeningen		
	Citeertitel	Officiële naam regeling / Intitulé
1	Algemene subsidieverordening Dordrecht	Algemene subsidieverordening Dordrecht
2	De Rechtspositieverordening raads- en commissieleden gemeente Dordrecht	Rechtspositieverordening raads- en commissieleden Gemeente Dordrecht
3	Financiële verordening gemeente Dordrecht	<p>Verordening op de uitgangspunten voor het financieel beleid, alsmede de regels voor het financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie van de gemeente Dordrecht: Financiële verordening gemeente Dordrecht</p> <p>De verordening verwijst naar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nota kiezen, sturen en verantwoorden (art. 2) - Kadernota (art. 3) - Jaarstukken en budgetoverheveling (art. 8) - Budgetregels (art. 10) <p>Van de verordening maken deel uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Financieringsstatuut (art. 19) - Nota verbonden partijen (art. 20) <p>Bijlagen bij de verordening zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nota lokale heffingen (art. 16) - Nota risicomanagement en weerstandsvermogen (art 17) - Nota onderhoud kapitaalgoederen (art. 18) - Nota grondbeleid (art. 21) - Nota afschrijvingsbeleid (art. 23) - Nota reserves en voorzieningen (art. 22)
4	Heffingsverordening Essenhof 2023	Heffingsverordening Essenhof 2023
5	Legesverordening 2023	Verordening op de heffing en invordering van leges 2023
6	Legesverordening Biesbosch Dordrecht 2023	Legesverordening Biesbosch Dordrecht 2023
7	Leidingsverordening Dordrecht	Leidingsverordening Dordrecht
8	Marktverordening gemeente Dordrecht	Marktverordening gemeente Dordrecht
9	Parkeerverordening Dordrecht	Verordening op het gebruik van parkeerplaatsen en de verlening van vergunningen voor het parkeren Dordrecht
10	Regionale algemene subsidieverordening sociaal domein Dordrecht	Regionale algemene subsidieverordening sociaal domein Dordrecht
11	Subsidieverordening Gemeentelijk Restauratiefonds Dordrecht	Subsidieverordening Gemeentelijk Restauratiefonds Dordrecht
12	Verordening afvalstoffenheffing 2023	Verordening op de heffing en invordering van de afvalstoffenheffing 2023
13	Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning Gemeente Dordrecht	Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning Gemeente Dordrecht
14	Verordening beschermd wonen en opvang gemeente Dordrecht	Verordening beschermd wonen en opvang gemeente Dordrecht
15	Verordening eigen bijdrage Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang gemeente Dordrecht	Verordening eigen bijdrage Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang gemeente Dordrecht
16	Verordening hondenbelasting 2023	Verordening op de heffing en invordering van hondenbelasting 2023
17	Verordening jeugdhulp Dordrecht	Verordening jeugdhulp Dordrecht
18	Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen	Verordening inzake kwijtschelding van gemeentelijke belastingen
19	Verordening leerlingenvoer Dordrecht	Verordening leerlingenvoer Dordrecht
20	Verordening logiesheffing	Verordening op de heffing en invordering van logiesheffing
21	Verordening maatschappelijke ondersteuning Dordrecht	Verordening maatschappelijke ondersteuning Dordrecht

Normenkader Dordrecht 2023, lokale verordeningen		
	Citeertitel	Officiële naam regeling / Intitulé
22	Verordening marktgeld 2023	Verordening op de heffing en invordering van marktgeld 2023
23	Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs gemeente Dordrecht	Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs gemeente Dordrecht
24	Verordening nadeelcompensatie Dordrecht	Verordening nadeelcompensatie Dordrecht
25	Verordening onroerendezaakbelastingen 2023	Verordening op de heffing en invordering van onroerendezaakbelastingen 2023
26	Verordening parkeerbelastingen Dordrecht	Verordening op de heffing en de invordering van parkeerbelastingen Dordrecht
27	Verordening Particuliere Woningverbetering	Verordening financiële steun bij Particuliere Woningverbetering
28	Verordening Particuliere Woningverbetering Dichterskwartier 2010	Verordening Particuliere Woningverbetering Dichterskwartier 2010
29	Verordening persoonlijk minimabudget Dordrecht	Verordening persoonlijk minimabudget Dordrecht
30	Verordening Persoonsgebonden Budget Begeleid Werken Wsw	Verordening Persoonsgebonden Budget Begeleid Werken Wsw
31	Verordening precariobelasting 2023	Verordening op de heffing en invordering van precariobelasting 2023
32	Verordening rechtspositie wethouders Dordrecht	Verordening rechtspositie wethouders Dordrecht
33	Verordening Reclamebelasting Kernwinkelgebied Dordrecht	Verordening op de heffing en invordering van reclamebelasting voor het Kernwinkelgebied in de Binnenstad van de gemeente Dordrecht
34	Verordening reinigingsrecht 2023	Verordening op de heffing en invordering van reinigingsrecht 2023
35	Verordening rekenkamercommissie Dordrecht	Verordening rekenkamercommissie Dordrecht
36	Verordening rioolheffing 2023	Verordening op de heffing en invordering van rioolheffing 2023
37	Verordening starterslening gemeente Dordrecht	Verordening starterslening gemeente Dordrecht
38	Verordening Stimuleringslening Energiezuinig Wonen gemeente Dordrecht	Verordening Stimuleringslening Energiezuinig Wonen gemeente Dordrecht
39	Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Dordrecht 2015	Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Dordrecht 2015
40	Verordening BI-Zone Dordtse Kil I, II en Amstelwijck West	Verordening BI-Zone Dordtse Kil I, II en Amstelwijck West
41	Verordening BI-zone Handelskade	Verordening BI-zone Handelskade
42	Verordening BI-Zone Louterbloemen/ Duivelseiland	Verordening BI-Zone Louterbloemen/ Duivelseiland
43	Verordening BI-Zone Krabbepolder / Zeehaven (Zuid)	Verordening BI-Zone Krabbepolder / Zeehaven (Zuid)
44	Verordening werk en inkomen Dordrecht	Verordening werk en inkomen Dordrecht

Aanpassingen Normenkader 2023

Verwijderde wetten	
1	Alcoholwet (m.i.v. 1-7-2021)
2	Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa)
3	Algemene wet bestuursrecht (Awb)
4	Ambtenarenwet (AW)
5	Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet)
6	Archiefwet 1995
7	Besluit Bibob
8	Besluit markt en overheid
9	Burgerlijk Wetboek
10	Dienstenwet
11	Drinkwaterwet
12	Erfgoedwet
13	Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (Gwwd)

14	Havenbeveiligingswet
15	Huisvestingswet 2014
16	Leegstandswet
17	Leerplichtwet 1969 (LPW)
18	Mediawet 2008
19	Normenkader Dordrecht 2022, nationale wet- en regelgeving
20	Onteigeningswet (OW)
21	Opiumwet
22	Planwet verkeer en vervoer
23	Politiewet 2012
24	Telecommunicatiewet
25	Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming
26	Waterwet
27	Wegenverkeerswet 1994 (Wvw 1994)
28	Wegenwet
29	Wet basisregistratie personen (brp)
30	Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob)
31	Wet bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen (Bopz)
32	Wet bodembescherming (Wbb)
33	Wet dieren
34	Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen
35	Wet educatie- en beroepsonderwijs (WEB)
36	Wet financiering decentrale overheden (fido)
37	Wet geluidhinder (WGH)
38	Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen
39	Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (Wkbp)
40	Wet kinderopvang
41	Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens
42	Wet milieubeheer (Wm)
43	Wet natuurbescherming
44	Wet OM-afdoening
45	Wet onafhankelijk netbeheer (Wijzigingswet Elektriciteitswet 1998 en Gaswet)
46	Wet openbaarheid van bestuur (Wob)
47	Wet openbare manifestaties (Wom)
48	Wet personenvervoer 2000 (Wp 2000)
49	Wet publieke gezondheid (Wpg)
50	Wet tijdelijk huisverbod
51	Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (Wet SUWI)
52	Wet veiligheidsregio's
53	Wet voorkeursrecht gemeenten (WVGem)
54	Winkeltijdenwet
55	Ziektewet (ZW)

Verwijderde lokale verordeningen	
1	Verordening op de raadscommissie (geldend tot 2013, is nu de Rechtspositieverordening raads- en commissieleden gemeente Dordrecht)
2	Afvalstoffenverordening Dordrecht
3	Algemene plaatselijke verordening Dordrecht
4	Archiefverordening gemeente Dordrecht
5	Beheersverordening Essenhof
6	Biesboschverordening Dordrecht
7	Bouwverordening
8	Brandbeveiligingsverordening 2010
9	Citeertitel
10	Commissieverordening
11	Destructieverordening voor de gemeente Dordrecht
12	Drank- en horecaverordening Dordrecht
13	Drinkwaterverordening
14	Erfgoedverordening Dordrecht
15	Havenverordening Dordrecht
16	Huisvestingsverordening
17	Heffingsverordening Essenhof 2022
18	Legesverordening 2022

19	Legesverordening Biesbosch Dordrecht 2022
20	Normenkader Dordrecht 2022, lokale verordeningen
21	Procedureverordening planschadevergoeding 2005
22	Procedureverordening voor de advisering ten aanzien van tegemoetkoming in planschade
23	Participatie- en inspraakverordening Dordrecht
24	Referendumverordening Dordrecht
25	Regeling covid-19 gerelateerde subsidiëring culturele instellingen Dordrecht 2021
26	Subsidieregeling culturele huurprijs gemeentelijke ateliers Dordrecht
27	Subsidieregeling cultuur actief, wendbaar en weerbaar 2022
28	Subsidieregeling Innovatiefonds Smart City Dordrecht
29	Subsidieregeling participatieplekken gemeente Dordrecht
30	Subsidieregeling Projectfinanciering Innovatie Roadmaps Drechtsteden
31	Subsidieregeling Wijkwensen Dordrecht
32	Subsidieregeling controle op Coronatoegangsbewijzen
33	Telecommunicatieverordening Dordrecht
34	Vaartuigenverordening
35	Verordening aanwijzing trouwlocaties Dordrecht
36	Verordening afvalstoffenheffing 2022
37	Verordening algemene voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Dordrecht
38	Verordening alleenrecht SBN en IBN
39	Verordening antidiscriminatievoorziening gemeente Dordrecht
40	Verordening behandeling bezwaarschriften gemeente Dordrecht
41	Verordening Bodemenergiesystemen Dordrecht
42	Verordening Bodemsanering Dordrecht
43	Verordening Burgerinitiatief
44	Verordening Cliëntenparticipatie Wsw
45	Verordening collegeonderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid Dordrecht
46	Verordening elektronische bekendmaking en kennisgeving Dordrecht
47	Verordening gegevensverstrekking basisregistratie personen Dordrecht
48	Verordening hondenbelasting 2022
49	Verordening Jeugdhulp Dordrecht
50	Verordening klankbordgesprekken burgemeester en raad gemeente Dordrecht.
51	Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht gemeente Dordrecht
52	Verordening marktgeld 2022
53	Verordening naamgeving en nummering
54	Verordening onroerende-zaakbelastingen 2022
55	Verordening ontheffingen autovrij gebied Dordrecht
56	Verordening op de Auditcommissie gemeente Dordrecht.
57	Verordening op de Vertrouwenscommissie
58	Verordening op het onderzoeksrecht van de raad van de gemeente Dordrecht
59	Verordening precariobelasting 2022
60	Verordening reinigingsrecht 2022
61	Verordening rioolheffing 2022
62	Verordening ruimte- en inrichtingseisen peuterspeelzalen, Dordrecht
63	Verordening uitsluitend recht Drechtwerk
64	Verordening werkgeversdelegatie griffie gemeente Dordrecht
65	Verordening winkeltijden Dordrecht
66	Wachttijstverordening Wsw
67	Wegsleepverordening Dordrecht